

v zvezi z njihovim otrokom, nastopijo proti učitelju in svojega otroka zagovarjajo ter iščejo opravičilo za njegovo neprimerno vedenje. To povzroča težave v sodelovanju in razreševanju problema, hkrati pa se otroka ne uči, kaj je prav in kaj narobe. Učenec je zmeden, ker doma posluša eno, v šoli pa nekaj drugega. Učitelj se večkrat znajde v brezizhodnem položaju. Pri tem si moramo pomagati s strokovnjaki znotraj in po potrebi tudi zunaj šole. Imamo pa tudi starše, ki ne sodelujejo s šolo, se ne odzivajo na klice in našo pošto. Takrat moramo vključiti center za socialno delo, saj sami ne moremo reševati problematike.

Foto: BS

Potrebna sta novo znanje in toplina

Učitelj potrebuje zelo široko znanje, ki presega njegovo predmetno področje, zato je nujno redno izobraževanje na različnih področjih. Veliko izobraževanj organizira šola in povabi strokovnjake, v mnoga izobraževanja pa se vključimo tudi izven zavoda. Le tako lahko kakovostno opravljamo delo učitelja, ki je vse prej kot lahko.

Delo učitelja se je z leti zelo spremenilo. Naloge, ki jih opravlja danes, zahtevajo širok nabor znanj. Če je bilo še pred nekaj desetletji samoumevno, da je poklic učitelja spoštovan, danes ni več. Učitelj se mora zelo

truditi tako pri učencih kot pri starših, da si pridobi spoštovanje. Pomembno pa je, da ves čas dela strokovno. Napačna beseda lahko povzroči veliko slabe volje in nezaupanja. Naši učenci danes potrebujejo učitelja, ki jim ponudi nasmeh, toplino in prijazno besedo ter jim daje smernice za pravo pot. Zaradi tehnologije, ki učence v domačem okolju pogosto trga od pogovora, dobre knjige ter igre z vrstniki, je učiteljeva naloga, da v pouk vključuje socialne spretnosti. Pogovor, igra in tudi skupaj prebrana knjiga učence osrečujejo in jim priključijo nasmeh na obraz. Morda sta ravno hitenje in pomanjkanje časa kriva, da učenci še pogosteje segajo po računalniških igri-

cah, s čimer zapolnjujejo svoj prosti čas. Prepričana sem, da če najdemo čas za mlade, jih lahko s pogovorom in igro brez težav odtrgamo od tehnologije. Pogovor, topla beseda in prijazen nasmeh so recept za vzgojo samozavestnih in zdravih mladostnikov, ki bodo z veseljem opravljali svoj poklic in prenašali pridobljene vrednote za življenje na mlajše generacije. ◀

Literatura

- Burdick, Debra (2019): *Čuječnost za otroke in najstnike*. Domžale: Družinski in terapevtski center Pogled.
- Intihar, Darja; Kepec, Marjeta (2002): *Partnerstvo med šolo in domom*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Nelsen, Jane; Lott, Lynn (2000): *Positivna disciplina*. Tržič: Učila.
- Smith, Jim (2010): *Iznajdljiv učitelj*. Ljubljana: Založba Rokus Klett.

Spoštovanje v razredu

■ **Anica Horvat**, upokojena učiteljica slovenskega jezika, v osnovni šoli je poučevala 35 let. Bila je organizatorica kulturnih dni na šoli, članica republiške skupine za evalvacijo šolskih beril, 30 let mentorica planinskih skupin na šoli (tudi vodnica odraslih), voditeljica planinske šole in inštruktorica varstva gorske narave. Izdala je štiri pesniške zbirke ter bila urednica 13 zbornikov. Leta 2005 je prejela *Šilihovo plaketo* za uspešno delo na področju vzgoje in izobraževanja v osnovni šoli.

Spoštovanje je precej subtilna stvar. Ne da se ga izsiliti, zahtevati, pričakovati ... Lahko si ga le zaslužiš ali pa ne. Sčasoma seveda. Ni le bonton ali olika, veliko več kot to je. Na njem temelji vsak odnos med vsemi udeleženci, ki se vključujejo v pedagoški proces. S poudarjanjem vrednote spoštovanja želimo razvijati veščine kulturnega vedènja, uspešnih načinov komunikacije (poslušanje, pogovor kot način reševanja konfliktov) in učenja sobivanja drug z drugim (strpnost, sprejemanje drugačnosti).

Ustvarjati pogoje za zaupanje

Na osnovni šoli sem 35 let poučevala slovenski jezik. Značajsko sem se brusila ob kolegih, učencih in njihovih starših. Doživljala lepe in težke trenutke. V zbornici je bilo najtežje takrat, ko me je nekdo mimogrede, s tako lahkotnostjo obtožil, da sem kriva samomora učenke. Brez dokazov.

Brez potrebne empatije. S to izjavo je oseba zaradi neverodostojnosti trditve izgubila zaupanje, spoštovanje sodelavcev. Nismo ji več verjeli. Dolgo časa se podoba človeka gradi, pa tako hitro lahko izgubi. »Spoštovanje riše mejo med ljudmi, mejo, znotraj katere vsak dobi dom, ki mu pripada« (A. Rebula). Če tega v kolektivu ni, je težko hoditi v službo. A tam nismo sami, smo na ogledu učencev, ki natančno opazujejo odnose med učitelji, skenirajo njihove razdalje ali bližine in na podlagi tega sami ustvarjajo odnose z njimi. Sila pomemben podatek.

Ni bilo težko opaziti, kako so se razmerja med učitelji spreminjala po skupnih ekskurzijah, družabnih srečanjih, začetni konferenci izven šole, morda dvo- ali trodnevni, vključno z delavnicami o medosebnih odnosih (gost Heliodor Cvetko). In tisti, ki so dojeli srčiko teh srečanj, so tudi med letom v zbornici ustvarjali lepo vzdušje z upoštevanjem vsakega v njegovem bistvu.

Ko je učitelj spoštovan in cenjen s strani sodelavcev in ravnatelja, zna v veliki meri posredovati to vrednoto tudi staršem in učencem. Nasprotno pa sem bila večkrat priča, kako je razrednik na roditeljskih sestankih ogovoril starše, kot da on ve vse o vzgoji ter bolje pozna njihove otroke od njih samih, in jim 'solil' pamet. Popolnoma zgrešeno. Če ne gradiš z njimi, tudi na otrocih ne moreš. Dobiš dvojno fronto. Ko sem na novo spoznavala učence, sem na roditeljskem sestanku starše prosila, naj napišejo vsaj pet dobrih lastnosti svojega otroka. Bili so veselo presenečeni, saj so do tedaj poslušali samo to, kaj je bilo narobe z njimi. In takoj smo zgradili most spoštovanja drug drugega in posledično tudi lep odziv učencev. Vedno sem stremela k temu, da so starši prvi podali svoje videnje otroka. Tako so bolj sprejemali moje mnenje. Iz izkušnje vem, da če ne sprejemamo staršev na istem bregu v skrbi za njihovega otroka, učencem ne bomo uspeli privzgojiti vrednot, za katere želimo, da jih usvojijo.

Učiteljev glas

Učitelj v razredu nastopa kot osebnost in strokovnjak, z empatijo ali strogostjo, odvisno od tega, koliko je trden v sebi. Če ima težave s samopodobo, bo z dvignjenim glasom, ki ne dopušča mnenja in vprašanj, 'odpredaval' snov. Kadar postane ton naše-

ga glasu visok, učenca ne bomo razsvetlili, kaj je naš namen, temveč ga bomo samo razjezili. Z visokim glasom pa se ne bomo zamerili samo sogovorniku, temveč tudi ostalim v razredu, saj jih bo naš način govora zmotil. Ostati moramo mirni, če želimo imeti okoli sebe prijatelje, ne pa sovražnike. Tudi s svojim nastopom in zgledom vzgajamo, še celo veliko bolj kot z besedami. Nekoč so mi učenci rekli: »Vi pa tako morate biti pravični, pošteni, dobrovoljni, ker hodite v cerkev!« Kakšno sporočilo! In spoštovanje vernih. Se zavedamo, da smo odgovorni za to, kar sporočamo s svojim življenjem?

Oseben odnos

Vsakdo si želi biti spoštovan in ljubljen, saj je to eden najlepših občutkov. Tudi najtežavnejši učenci. Ne vemo, kako globoke so korenine njihove nesprijetosti, neljubljenosti. Spomnim se učenca, ki je v šolo prihajal z 'bokserjem', od nikogar sprejet. Ko sem ga nekoč ob pregledovanju nalog objela okrog ramen in ga pohvalila za izdelek, je od tistega dne sedel čisto na rob klopi, da bi se ga dotaknila. Lačen dotika in naklonjenosti. Nikoli niso imela spora. Drugi fant, 190 cm, ki je zrušil vsako uro, je po osebnem pogovoru, ko sem se posvetila samo njemu, postal najbolj prijeten in prizadeven v razredu. Začutil je, da se je nekomu zdelo vredno ukvarjati se z njim. Otroci zelo dobro zaznavajo, ali je kdo z njimi iskren. Podedovala sem zelo težaven razred. Tudi starši mi niso bili naklonjeni. Torej delo samo z učenci. Vsak je moral o svojem sosedu napisati nekaj dobrih lastnosti in kje bi lahko sodeloval z njim. Zdelo se jim je hudo težko. A smo si vzeli čas. Ko so si med seboj zamenjali napisano, se je vsak počutil počaščenega v tem, kako ga vidi njegov

sošolec. In je bilo vsaj za spoznanje lažje delati z njimi. Želela sem jim privzgojiti, da spoštujejo mnenja drugih, tudi če se ne strinjajo z njimi. Opažam, da danes to najbolj manjka. Žal.

Dvosmerna ulica

Potreba po spoštovanju je kot potreba po zraku. Je dvosmerna ulica: če ga želim prejeti, ga moram dati. Drugo ime zanj je strpnost, vrednost, tolerantnost, notranja širina ... Že ob upoštevanju in življenju po desetih božjih zapovedih, sedem je primernih za vsako vzgojo, danes ne bi spoštovanja sebe in drugega izpostavljali kot problem in poudarek. Ko začnemo spoštovati sebe in druge, se začne globoko dihanje Življenja v nas.

Foto: Marko Hrovat